

Onderwerp

Verordening Bedrijveninvesteringszone Westerbork 2023-2027

Informatie

Datum	2 november 2022	Overleg gepleegd met:
Behandelaar	Arno van Dijk	☒ Financieel adviseur: Klaas Jan Wijk
Zaaknummer		☐ Personeelsconsulent:
Portefeuillehouder	Wethouder Schans	☒ Medewerkers bestuur en juridische zaken: Eline Stefania en Rianne Timmer
Besluitvormend orgaan	Gemeenteraad	☒ Communicatieadviseur: Marja Bouwer
		☒ Team Belastingen: Karst Stoffers
		☒ Team Ruimtelijk beleid en Projecten: Marinus Koster
		☐ Inkoopadviseur:
		☐ Team: O&V
		☐ Naam medewerker:
		☐ Inspraak/adviesorgaan:

Aanleiding/voorgeschiedenis

In de meerjarenbegroting 2021-2026 van het in 2021 gestarte programma Gastvrij Westerbork is een structurele bijdrage opgenomen door de ondernemers in Westerbork van € 10.000 per jaar vanaf het tweede projectjaar (2022). De toezegging om dit bedrag gezamenlijk bijeen te brengen vormde voor de initiatiefnemer BIZ-Vereniging Ondernemend Westerbork (hierna: BVOW) de eerste aanleiding voor het verzoek om een Bedrijveninvesteringszone (hierna: BIZ) in te voeren in het dorp Westerbork met ingang van 2023. Het oorspronkelijke doel: invoering met ingang van 2022 is in 2021 verlaten omdat de invoering een zorgvuldige voorbereiding vergt en werd bemoeilijkt door Covid.

In de kern komt de opzet van de Wet BIZ erop neer dat de gemeente haar exclusieve recht om belastingen te heffen, inzet om initiatieven van een groep ondernemers te financieren. Om die reden is de Wet BIZ gebouwd op een groot aantal waarborgen tussen initiatief en uitvoering. De Wet BIZ biedt de mogelijkheid tot het instellen van een zone waarbinnen alle gebruikers en/of eigenaren van niet-woonruimtes – via een opslag op de onroerende zaakbelasting – bijdragen aan – door een meerderheid van de ondernemers – gewenste activiteiten.

Op grond van deze wet vraagt BVOW uw raad via ons om voor het dorp Westerbork voor 5 jaar (het wettelijk maximum) een BIZ in te stellen voor de activiteiten uit het Businessplan BIZ Westerbork 2023-2027.

Na een informele fase waarin eerst de ondernemers onderling en vervolgens met de gemeente de mogelijkheden voor een BIZ verkennen, volgt de formele fase die bestaat uit (1) de oprichting van een BIZ-organisatie, (2) de subsidieverlening onder vaststelling van een uitvoeringsovereenkomst, (3) het

vaststellen van een verordening door uw raad, (4) een draagvlakmeting en (5) inwerkingtreding van de verordening.

Gemeenten hebben met de Wet BIZ de bevoegdheid om een gebied aan te wijzen waarbinnen een bestemmingsbelasting (de BIZ-bijdrage) mag worden geheven ter financiering van door een meerderheid van de bijdrageplichtigen gewenste extra voorzieningen. De voorzieningen dienen zBVOWel het gezamenlijk belang van de ondernemers als het algemeen belang. De BIZ kan echter niet worden ingezet voor de financiering van concrete verantwoordelijkheden die de wetgeving exclusief aan de gemeente opdraagt. De BIZ is alleen bedoeld om een hogere kwaliteit aan voorzieningen tot stand te brengen die de gemeente op grond van een optimale verdeling van de beschikbare middelen zelf niet kan en hoeft te realiseren.

Om de BIZ in te stellen moet de gemeenteraad een verordening vaststellen, waarin de regels met betrekking tot de BIZ worden vastgelegd. Hiertoe hebben wij de Verordening BIZ Westerbork 2023-2037 opgesteld.

In dit voorstel stellen wij voor om medewerking te verlenen aan de instelling van de BIZ en om de daarvoor benodigde besluiten te nemen.

Voorstel

Toelichting voorstel

Het beoogde effect van dit voorstel is de instelling van een BIZ in het dorp Westerbork met ingang van 1 januari 2023 voor een periode van 5 jaren. Met de BIZ zal de onderlinge samenwerking in het dorp worden verstevigd en bestendigd. Dat levert de inwoners, bezoekers en ondernemers een beter functionerend en florerend dorp op. Want voor een aantrekkelijk dorp zijn structurele, stevige samenwerking en financiering van activiteiten zeer gewenst.

Zowel ondernemers als gemeente hebben belang bij investeringen in het eigen dorp. Voor het bedrijfsleven is de kwaliteit en veiligheid van het dorp een belangrijke factor voor de aantrekkelijkheid van een onderneming. Voor de gemeente is een veilige en leefbare openbare ruimte van belang om bedrijven en bezoekers aan te trekken. Een leefbare omgeving heeft invloed op de leefbaarheid van het omliggende gebied; inwoners willen een veilige en leefbare omgeving om in te leven. Het collectieve belang van de ondernemers valt op deze punten samen met het algemene belang van een kwalitatief hoogwaardige omgeving. Gezamenlijke investeringen liggen voor de hand omdat dit synergievoordelen oplevert en het effect van de investeringen groter wordt.

In de BIZ verordening, een belastingverordening, zijn de maatstaf van heffing, het tarief, de vrijstellingen en de afspraken over subsidieverlening opgenomen.

De BVOW kiest er voor om alleen bij gebruikers van commerciële panden een vast bedrag van € 365 per object per jaar te laten innen. De vrijstellingen zijn mede bepaald aan de hand van de aanbevelingen van de VNG en de ervaringen met de BIZ zoals die in Centrum Beilen is ingevoerd en verlengd. Op verzoek van de BVOW krijgen eigenaren van leegstaande panden overigens geen aanslag opgelegd en zijn dus vrijgesteld. Dat is een bewuste keuze van de BVOW en in de BIZ Centrum Beilen is dat niet het geval.

De belastingopbrengst zal in de vorm van een subsidie worden uitgekeerd aan BVOW. Jaarlijks controleert de gemeente of de BVOW nog steeds aan de voorwaarden en gemaakte afspraken voldoet.

De BIZ-bijdrage is een bestemmingsheffing die strekt ter bestrijding van de kosten die verbonden zijn aan activiteiten in de openbare ruimte en op het internet, die zijn gericht op het bevorderen van de leefbaarheid of de veiligheid in de BIZ of de ruimtelijke kwaliteit of de economische ontwikkeling van de BIZ (artikel 1 lid 2 Wet BIZ). De BVOW moet vooraf aangeven waar zij de bijdragen aan wil besteden. Daartoe heeft BVOW het Businessplan BIZ Westerbork 2023-2037 opgesteld. Deze voorgestelde activiteiten sluiten aan op en ondersteunen de gemeentelijke ambities.

Het tarief blijft gedurende de vijf jaren gelijk omdat de BVOW geen verhoging heeft opgenomen in de bij de meerjarenprogramma behorende begroting. De termijnen van betaling zijn gelijk aan de OZB-verordening van het dan geldende jaar.

De verordening dient door uw raad te worden vastgesteld. Daarbij dient uw raad te waken tegen instelling van een BIZ die leidt tot willekeurige of onredelijke belastingheffing. Uw raad zal daarom elementen als tariefstelling, de verdeling van de lasten, de gebiedsafbakening en het soort activiteiten zorgvuldig en in het licht van het algemeen belang moeten afwegen. De afgesproken concrete activiteiten moeten aansluiten op het abstracte begrip op grond van de Wet BIZ “activiteiten in de openbare ruimte en op het internet, die zijn gericht op het bevorderen van de leefbaarheid of de veiligheid in de BIZ of de ruimtelijke kwaliteit of de economische ontwikkeling van de BIZ”. Ons college is van oordeel dat het voorgelegde meerjarenprogramma ruimschoots aan die wettelijke criteria voldoet.

De uitvoeringsovereenkomst en het reglement van de draagvlakmeting worden door ons college overeengekomen en vastgesteld.

Alternatieven

Het is mogelijk om het verzoek door BVOW tot invoering van de BIZ gemotiveerd af te wijzen. Als voornaamste argumenten zouden daarvoor in deze situatie kunnen luiden:

- De bestaande BVOW kiest er bewust voor om te worden omgevormd tot de BIZ-organisatie. Om aan de wettelijke eisen te voldoen moest BVOW de statuten wijzigen. Die nieuwe statuten zijn met een positieve uitslag getoetst aan de Wet en treft u als bijlagen aan. Door de bestaande vereniging om te vormen en geen separate BIZ-organisatie op te richten naast de BVOW creëert zij een bijzondere situatie die mogelijk ongewenste onduidelijkheden en conflictsituaties kan veroorzaken zoals bijvoorbeeld bij de verdeling van rollen, bevoegdheden, verantwoordelijkheden en middelen. Ons college acht deze gekozen organisatievorm wat minder geschikt maar wel acceptabel omdat het voldoet aan de Wet.
- Er kan gebruik gemaakt worden van twee of drie BIZ gebieden in plaats van één.
- Er zou in plaats van een BIZ een gemeentebreed Ondernemersfonds kunnen worden ingericht.
- Er zou Reclamebelasting kunnen worden ingevoerd.

Vanwege de om uiteenlopende redenen mindere geschiktheid van deze alternatieven kiest ons college er voor om uw raad te adviseren het verzoek van BVOW in te willigen.

Randvoorwaarden

Om de invoering, bij voldoende draagvlak, te laten slagen is er behoefte aan voldoende menskracht en middelen om het meerjarenprogramma daadwerkelijk te realiseren. Ons college acht het reëel om te verwachten dat dit wel gaat lukken in Westerbork.

Risico's

Onvoldoende draagvlak

Mocht uit de draagvlakmeting blijken dat er onvoldoende draagvlak is voor de BIZ, dan treedt de verordening niet in werking en wordt er met ingang van 2023 geen BIZ ingesteld. Initiatiefnemer BVOW zal dan gaan bezien welke alternatieven er voorhanden zijn. Bijvoorbeeld om het structurele budget voor Gastvrij Westerbork en andere ambities en doelen te behalen.

Perceptiekosten

De Wet BIZ geeft de gemeente de mogelijkheid om de kosten van de inning van de BIZ-middelen – de perceptiekosten geheten – in mindering te brengen op de BIZ-subsidie. In dit voorstel gaan wij er vanuit dat wij geen perceptiekosten verrekenen met de subsidie. Deze werkwijze is ook gehanteerd bij de invoering en verlenging van de BIZ in Centrum Beilen. De kosten van eventuele bezwaren en /of gerechtelijke procedure(s) komen ook voor rekening van de gemeente en dat vormt dus een risico.

Eventuele bezuiniging op sponsoring

Een potentieel nadelig effect c.q. risico van de invoering is dat bijdrageplichtigen kunnen gaan besluiten om te gaan bezuinigen op sponsorbijdragen en soortgelijke zaken. Ons college ziet echter in het meerjarenprogramma en de begroting een brede en evenwichtige verdeling van middelen waar alle bijdrageplichtigen en het gros van de organisatoren van activiteiten in meer of mindere mate van kunnen profiteren.

Gebiedsafbakening

Het BIZ gebied is een door de BVOW afgebakend geheel. Het bestaat uit een aaneengesloten gebied, namelijk het gehele dorp. Omdat het dorp niet enkel om het centrum draait, is er bewust voor gekozen om het BIZ-gebied van Westerbork te laten bestaan uit de gehele bebouwde kom van het dorp (en dat is dus inclusief bedrijventerrein De Noesten en de gebruikers van niet-woningen rondom het centrum). Het gebied behelst tevens het gebied rondom de Beilerstraat. Hier is voor gekozen omdat veel ondernemers hier ook baat hebben bij de inzet vanuit de BIZ, bijvoorbeeld op gebied van marketing. Gebruikers van belastingobjecten binnen het afgebakende gebied die in hoofdzaak bestemd zijn te worden gebruikt voor agrarische activiteiten, dan wel als zodanig in gebruik zijn, worden ook vrijgesteld op verzoek van BVOW. Het daarbij gehanteerde uitgangspunt is dat deze gebruikers niet wezenlijk verschillen van gebruikers van vergelijkbare objecten in het buitengebied van Westerbork. Zij hebben in tegenstelling tot de ondernemers in het dorp geen profijt van de activiteiten. De BVOW schrijft in haar businessplan: "Als een ieder binnen dit gebied een steentje bijdraagt aan de leefbaarheid, uitstraling en trekkracht van het dorp, blijft Westerbork ook in de toekomst haar positie behouden." Ons college onderschrijft dat volledig.

Financiële gevolgen

De jaarlijks uit te keren BIZ-subsidie wordt gedekt uit de opbrengsten van de jaarlijkse BIZ-bijdragen. De gemeentelijke bijdrage bestaat uit de jaarlijkse perceptiekosten, dat zijn de kosten die met heffing en inning zijn verbonden. Die kosten komen dus niet in mindering op de opbrengst en kunnen naar verwachting worden opgevangen binnen bestaand budget en capaciteit. De kosten van eventuele bezwaren en /of gerechtelijke procedure(s) komen ook voor rekening van de gemeente.

Personele gevolgen

De werkzaamheden kunnen naar verwachting binnen de huidige personele capaciteit worden uitgevoerd mede omdat de expertise al aanwezig is.

Duurzaamheid

Bevordering van energietransitie, klimaatadaptatie en circulariteit vergen een lange termijn aanpak. De brede samenwerking in de BIZ kan aanleiding en aanzet vormen voor extra ambities op deze terreinen. Want organiserend vermogen ontwikkelen is een groeiproces dat door de BIZ gestimuleerd kan worden.

Publicatieniveau

Openbaar

Overig

De participatie in de voorbereiding op de BIZ is georganiseerd door de BVOW. Mede op basis van de uitkomsten van die participatie heeft de BVOW ons verzocht om een BIZ in te stellen in het dorp Westerbork. De volgende stap in de participatie is de draagvlakmeting, die zal plaatsvinden nadat uw raad de verordening heeft vastgesteld. De communicatie over het proces van de draagvlakmeting voeren wij als gemeente uit in nauwe samenwerking met de BVOW.

Vervolgprocedure/communicatie

Na het raadsbesluit worden in hoofdlijnen de volgende stappen doorlopen:

1. Persbericht
2. Draagvlakmeting
3. Inwerkingtreding verordening
4. Uitvoering van verordening en uitvoeringsovereenkomst

Ad 1) Inhoud te bepalen na behandeling in uw raad.

Ad 2) De wet vereist dat er een zekere mate van draagvlak is voor de instelling van de BIZ. Dit draagvlak moet worden vastgesteld met een draagvlakmeting. De aanpak van de draagvlakmeting is uitgewerkt in het Reglement draagvlakmeting BIZ Westerbork 2023-2027. Het vaststellen van dit reglement is een bevoegdheid van het college.

Ad 3) De verordening treedt pas in werking nadat gebleken is dat er voldoende steun is voor het instellen van de BIZ.

Ad 4) Als de verordening in werking is getreden worden de aanslagen voor 2023 opgesteld en opgelegd.

Bijlagen

1. Businessplan BIZ Westerbork 2023-2027
2. Verordening BIZ Westerbork 2023-2027
3. Reglement Draagvlakmeting BIZ Westerbork 2023-2027
4. Uitvoeringsovereenkomst BIZ Westerbork 2023-2027
5. Statuten Ondernemersvereniging Westerbork